

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 136/2022-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Helenou Bognerovou, Vajanského 153/8, Trenčín, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Csp 77/2020 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 20 C 43/2020) takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 22. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje vyslovenie príkazu okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov a požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka podala na okresnom súde 24. augusta 2020 žalobu o zaplatenie sumy 4 300 eur s návrhom na vydanie platobného rozkazu proti žalovanej (Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s.) z titulu nároku na poistné plnenie z poistnej zmluvy. Okresný súd následne žalovanú 17. septembra 2020 vyzval na vyjadrenie k žalobe, ktoré bolo doručené 16. októbra 2020 s návrhom na spojenie veci s vecou vedenou okresným súdom pod sp. zn. 20 Csp 3/2020.

3. Okresný súd podaním z 27. januára 2021 doručeným 17. marca 2021 sťažovateľku vyzval na predloženie prípadnej repliky k stanovisku žalovanej. Na výzvu sťažovateľka reagovala podaním z 31. marca 2021. Následne bola žalovaná 22. apríla 2021 vyzvaná na vyjadrenie k replike sťažovateľky.

4. Dňa 25. januára 2022 došlo k zmene zákonného sudcu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Podstatou argumentácie sťažovateľky je tvrdenie o existencii zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, ktoré vznikli z dôvodu nečinnosti vo veci konajúceho súdu. V konkrétnostiach zdôrazňuje, že okresný súd od 19. októbra 2020 do 27. januára 2021 nekonal 3 mesiace a 8 dní a od 22. apríla 2021 do dnešného dňa nekoná 9 mesiacov a 24 dní. Okresný súd tak podľa sťažovateľky nekoná vo veci spolu už 339 dní.

6. Ku kritériu zložitosti veci sťažovateľka udáva, že nejde o zložitú vec, keďže sa týka poistného plnenia z poistnej zmluvy v dôsledku poistnej udalosti, ku ktorej došlo v súvislosti s požiarom domu. Podľa predmetnej poistnej zmluvy je žalovaná okrem poisteného plnenia povinná nahradiť náklady na odstránenie alebo odvoz zvyškov stavby, pričom poistné náklady predstavujú 5 % z poistnej sumy 86 000 eur, t. j. sumu 4 300 eur.

7. Okresný súd posudzuje len samotný návrh na spojenie vecí od 19. októbra 2020, t. j. 16 mesiacov, pričom samotný návrh bol sťažovateľke zaslaný na vyjadrenie po uplynutí 5 mesiacov od momentu jeho doručenia okresnému súdu.

8. Podľa sťažovateľky okresný súd neorganizuje svoj postup tak, aby bola vec žaloby prerokovaná včas a riadne, a to aj napriek tomu, že listom z 5. novembra 2021 predseda okresného súdu sťažovateľke oznámil, že sťažnosť na postup súdu proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je dôvodná. Okresný súd pritom do dnešného dňa nekoná.

9. Uplatnenú sumu primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľka odôvodňuje dlhodobou právnou neistotou, ktorá jej spôsobila nielen materiálnu, ale ja nemateriálnu ujmu. Sťažovateľka musela investovať svoje úspory do odstránenia zvyškov zhorenej stavby, t. j. nemôže ich investovať do samotnej výstavby nehnuteľnosti, ktorú realizuje na mieste zhorenej stavby. Nemateriálnu ujmu sťažovateľka odôvodňuje narušením dôvery v justíciu, ktorá poskytuje občanovi spravodlivú a účinnú ochranu pred porušovaním jeho práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Predmetom konania je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní z dôvodu jeho nečinnosti.

12. V úvode tejto časti rozhodnutia ústavný súd v súvislosti s predmetom konania poukazuje na účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ktorým je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu alebo iného štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu. Na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto nestačí, aby súd alebo štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05).

13. Podľa judikatúry ústavného súdu dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť je nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, I. ÚS 117/05, I. ÚS 225/05, II. ÚS 272/06). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach tiež vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prietáhoch (napr. IV. ÚS 343/04, I. ÚS 455/2014, I. ÚS 210/2018 IV. ÚS 120/2018), resp. ak argumenty v ústavnej sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase jej podania takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 190/2019).

14. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

15. V súlade s už uvedeným za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou

judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie sporovej strany či účastníka konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k obsahovo totožnému právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

17. Judikatúra štrasburských orgánov ochrany práva, aplikujúc kritérium významnosti veci, z pohľadu sťažovateľa diferencuje posudzovanie primeranosti plynulosti konania do troch skupín v závislosti od potreby rýchlosti rozhodovania. Ide o konania vyžadujúce si a) primeranú rýchlosť, b) osobitnú rýchlosť a c) výnimočnú rýchlosť. V prípade konaní týkajúcich sa rodičovských práv vyžadujú štrasburské orgány ochrany práva od vnútroštátnych súdnych orgánov výnimočnú rýchlosť konania (m. m. IV. ÚS 89/2019). Do kategórie konaní vyžadujúcich si osobitnú rýchlosť možno zaradiť tie, ktoré sa týkajú pracovnoprávných sporov či sporov týkajúcich sa vo všeobecnosti vecí sociálneho zabezpečenia či náhrady škody za ublíženie na zdraví a osobného statusu. Nevynímajúc dôležitosť konania vo veci nárokov plynúcich z poistenia majetku, ústavný súd konštatuje, že predmet konania v konkrétnych okolnostiach veci vyžaduje, aby napadnuté konanie bolo vedené s primeranou rýchlosťou.

18. Vec sťažovateľky sa nejaví ako právne či fakticky zložitá a z prehľadu procesných úkonov nevyplýva, že by sťažovateľka samotná svojím správaním zapríčinila predĺženie napadnutého konania.

19. V súvislosti s postupom samotného okresného súdu ústavný súd, prihliadajúc na prehľad procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní (časť I tohto uznesenia), zdôrazňuje, že konanie vo veci žaloby sa začalo v auguste 2020, t. j. v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti napadnuté konanie trvá približne 1 rok a 6 mesiacov. Z ďalších zistení rovnako vyplýva, že okresný súd síce vykonával procesné úkony súvisiace so zabezpečením stanovísk sporových strán, no jeho postup nebol optimálny, keďže k doručovaniu výziev dochádzalo s dlhším časovým odstupom. V postupe okresného súdu ústavný súd identifikoval aj jedno dlhšie obdobie nečinnosti, a to od apríla 2021 až po súčasnosť.

20. Aj napriek nie optimálnemu postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd dospel k záveru, že doterajšiu dĺžku napadnutého konania v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti nemožno považovať za zjavne neprimeranú. Pochybenia okresného súdu v doterajšom priebehu napadnutého konania (bod 19 tohto uznesenia) nemajú takú intenzitu, aby ich bolo možné považovať za ústavne relevantné.

21. Ústavný súd v tomto kontexte poukazuje aj na rozhodovaciu prax a judikatúru ESLP k právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66, obdobne IV. ÚS 34/2020, IV. ÚS 77/2020).

22. Ústavný súd zhodnotením už uvedených troch kritérií, berúc do úvahy doterajšiu celkovú dĺžku konania v trvaní 1 roka a 6 mesiacov, ako aj predmet prejednávanej veci patriacej do kategórie tých, ktoré si vyžadujú prejednanie s primeranou rýchlosťou, konštatuje, že v napadnutom konaní nemožno uvažovať o takých priet'ahoch, ktorých intenzita by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala ústavnému súdu dospieť k záveru o porušení sťažovateľkou označeného základného práva.

23. Na základe týchto skutočností ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite jej ústavnej sťažnosti (primerané finančné zadost'učinenie a trovy konania), keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu